

Toon Tellegen
Het voornemen van de muis

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2017

Copyright © 2017 Toon Tellegen
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij BV, Spui 10, 1012 WZ Amsterdam.

Omslag Brigitte Slangen
Omslagbeeld Mance Post
Foto auteur Keke Keukelaar

ISBN 978 90 214 0325 0 / NUR 301
www.querido.nl

Beste uil,
 Wat moet ik doen?
 Ik wil een toespraak houden, maar ik weet niet waarover.
 Ik zeg de hele dag tegen mijzelf: 'Wees toch wijzer, muis, houd geen toespraak... piepen, dat kun je... houd het daar toch bij...'
 En toch wil ik een toespraak houden, iets belangrijks zeggen.
 Iedereen vindt mij dom, dat weet ik zeker.
 'Heb je het al gehoord?' 'Nee.' 'De muis gaat een toespraak houden.' 'O, wat dom...' 'Ja, zeg dat wel! Dom dom dom!' 'Hij heeft volgens mij niets te zeggen.' 'Nee, en zeker niet iets belangrijks.' 'Weet je wat ik denk?' 'Nou?' 'Dat hij belachelijk wil zijn.' 'Dat denk ik ook.' 'Hij is al grijs, dat vindt hij zeker niet genoeg...'
 Ze hebben gelijk, uil! Dat is het. Ik wil belachelijk zijn. Grijs en belachelijk. Daarom wil ik natuurlijk een toespraak houden. Iedereen heeft dat al lang in de gaten. Maar ik wil tegelijk ook niet grijs en belachelijk zijn. Bewondering afdwingen, dát wil ik. Dáárom wil ik een toespraak houden.
 Vind je me onmogelijk?
 En ken jij iemand die net zo onmogelijk is als ik?
 Ik niet!
 Wat moet ik doen?
 De muis

Toen de uil de brief van de muis had gelezen, legde hij hem op de stapel brieven met 'Wat moet ik doen?' die hij in de loop der tijden van bijna alle dieren had ontvangen. De olifant die uit alle bomen viel, de beer die niet kon op-

houden met taart eten, de egel die eenzaam was, de pad
die telkens weer woedend werd en ontplofte...

Hij nam zich voor ooit, als iedereen hem had geschre-
ven, die brieven allemaal tegelijk te beantwoorden. Hij
wist al wat hij dan zou schrijven:

Beste dieren,
Dank u wel voor al uw brieven.
U vraagt mij wat u moet doen.
Ik weet het niet.
De uil

De muis hield van toespraken.

Hij hield ook van verjaardagen, zomeravonden, onverwachte gebeurtenissen, omwegen en kreupelhout, maar het meest van toespraken. Als iemand opstond, ergens op klom, om stilte vroeg, zijn keel schraapte en begon te spreken, dan spitste hij zijn oren en voelde hij zijn hart bonzen.

Hij sprak vaak tot zichzelf, vooral in de winter, in het donker, als het stormde en regende of sneeuwde. Dan lag hij diep onder zijn deken en klom in gedachten op zijn tafel en zei wat zomaar in hem opkwam.

Dan hing hij als het ware aan zijn eigen lippen en praatte hij tot hij schor was en zichzelf bedankte voor het voorrecht zo'n buitengewone avond te hebben mogen bijwonen.

Vervolgens ging hij in gedachten aan zijn tafel zitten, boog zijn hoofd, nam een slokje water en wuifde alle loftuitingen weg. 'Ach... het stelde allemaal niets voor... ik zei maar wat...'

Maar dan schudde hij zijn hoofd en zei: 'Nee nee, muis, dat was niet zomaar wat, dat was hoogstaand, diepzinnig, baanbrekend... Je bent te bescheiden, muis, waarom ben je dat toch? Je hebt daar alleen maar last van...'

'Tja... ach... ik weet het niet... ik ben zo grijs, dat zie je toch...'

'Voor mij ben je meer dan grijs.'

Dan sloeg hij zijn ogen neer.

‘Voor mij ben je groot, muis.’

Onder zijn deken, in het donker, was elke toespraak nog hoogstaander, diepzinniger en baanbrekender dan de vorige.

Ik stel mezelf elke keer weer in de schaduw, stelde hij vast. De mier had hem eens verteld dat hij dat moest doen. Zichzelf in de schaduw stellen, het zonlicht voor zichzelf opeisen. Maar hij wist niet hoe dat moest.

Daarna viel hij meestal in slaap.

Als hij de volgende ochtend wakker werd, wilde hij opschrijven wat hij de vorige avond onder zijn deken tegen zichzelf had gezegd. Maar hij kon zich daar nooit meer iets van herinneren.

Dan was hij weer de grijze muis, die hij altijd was geweest en misschien wel altijd zou blijven.

En toch, dacht hij, toch zal ik de dieren op een keer toespreken en ze zullen allemaal luisteren en na afloop allemaal zeggen: ‘Wat was dát mooi, muis...’

Op een ochtend zat hij aan zijn tafel en dacht aan de toespraak die hij ooit zou houden.

Iedereen zou er zijn.

Ze zouden op hun tenen staan, op elkaars schouders en hoofden en op de takken van de bomen, ze zouden zich zo hoog mogelijk uit het water verheffen in de rivier, vanwaar je hem tussen de bomen door zou kunnen zien, ze zouden met hun oor tegen de onderkant van de grond luisteren als ze onder de grond woonden, ze zouden aan komen hollen als ze te laat dreigden te komen – zelfs de slak en de schildpad zouden hollen en naar elkaar roepen: ‘Opschieten! We komen te laat!’ – want niemand zou ook maar één woord willen missen.

Het zou een toespraak zijn die alle toespraken die ooit waren gehouden zou doen verbleken. Als dieren het er later over hadden, bedoelden ze die toespraak, zijn toespraak, op de open plek in het bos.

En voortaan zouden ze, als ze herinneringen ophaalden, tegen elkaar zeggen: ‘Wanneer was dat ook alweer? Voor of na je-weet-wel?’

Alles van ervoor zou dor en grauw zijn, alles van erna licht en fonkelend, als de zon op een ochtend in het voorjaar.

Terwijl hij sprak zouden ze stilstaan en luisteren. Niemand zou een geluid maken, zelfs de kikker niet. Niemand zou aan taart denken, ook al was er die dag misschien wel iemand die ’s ochtends een taart had ge-

bakken, waarvan de geur nu door het bos kringelde. En niemand zou om zich heen kijken om te zien wie er allemaal waren en wie niet.

Het zou een ernstige toespraak zijn en misschien wel de laatste die er ooit werd gehouden, door wie dan ook. Want wat zou er daarna nog te zeggen zijn?

De muis moest zichzelf tegenhouden, hij wilde door zijn kamer dansen, op de tafel springen en de eerste woorden alvast uitschreeuwen tegen zijn muren, zijn kast, zijn bed, zijn stoelen, zijn muts die aan een haakje naast zijn deur hing, en die van louter opwinding van dat haakje zou vliegen, op zijn hoofd zou neerkomen en precies goed zou zitten.

Muis! Muis!

Urenlang zat hij zo na te denken aan zijn tafel, en later die dag, toen de zon scheen, in het gras voor zijn huis.

Die avond probeerde hij het woord te bedenken waarmee hij zijn toespraak zou beginnen.

Telkens weer zag hij dieren voor zich die naar de open plek in het bos toestroomden en hoorde hij roepen: 'Wacht even! Nog niet beginnen! We willen geen woord missen!' De marter zag hij, de buffel, de mestkever, de leguaan, het stokstaartje, de albatros... en in de rivier zag hij de meerval en de steur en zelfs de zwaardvis die uit de oceaan was komen aanzwemmen, samen met de rog en de haai. En allemaal haastten ze zich en keken reikhalzend uit naar zijn eerste woord.

Reikhalzend, dacht hij, ja, dat moeten ze zijn. De reikhalzende tor, het reikhalzende nijlpaard... Nog vóór hij één woord had gezegd. Allemaal met hun hoofd zo ver mogelijk uitgerekt op hun hals en met grote, glanzende ogen, hun adem inhoudend, hun oren gespitst, want zo meteen zou hij, de muis, het woord tot hen richten en iets heel bijzonders gaan zeggen.

Er moet een eerste woord zijn, dacht hij, dat bijzonderder is dan welk eerste woord ook.

Hij zuchtte en wreef over zijn voorhoofd, hij wist niet welk woord dat zou kunnen zijn.

Toen hij dat na urenlang denken nog niet wist, probeerde hij een laatste woord te bedenken. Een slotwoord. Als ik daar nu eens mee begin... Wij. Iedereen. Toch. Altijd. Nooit. Ooit.

Maar dat waren allemaal gewone woorden. Het moest

een bijzonder woord zijn, net als het eerste woord. Reikhalzend bijvoorbeeld.

‘Wees altijd reikhalzend!’ Als ik daarmee eens eindig... Maar dan nóg bijzonderder. ‘Wees altijd onverfrommelbaar!’ Dat was al beter. Een aansporing. Bijna een bevel. Jullie moeten voortaan altijd onverfrommelbaar zijn!

Zouden ze daarna juichen? Nee, ze zouden stil zijn. Zijn laatste woord zou diep in hen doordringen en alle andere woorden en gedachten in hun hoofd opzijduwen. Het zou van ieder van hen een ander dier maken. Voorgoed.

Zo was ik vóór de toespraak, zo ben ik nu.

Hij zag dieren voor zich die elkaar tegenkwamen en naar elkaar knikten en dachten: ja, jij bent ook veranderd door de toespraak van de muis... ik zie het wel...

Hij schoot overeind, zijn hart bonsde in zijn keel en tranen sprongen in zijn ogen.

‘Ik... ik...’ riep hij. Meer kon hij niet uitbrengen.

Ik ben nu al een ander, dacht hij. Een andere muis. Een muis die een toespraak gaat houden. De muis van de toespraak. De grote muis.